

Szóból szótt szítán át Szauer Ágoston: Kódolt krónika Parnasszus Könyvek–Hanga Kiadó, Bp., 2005.

Szauer Ágoston 2005-ös kötete kitűnő, a szerzőtől már megszokott, magas színvonalon kidolgozott verseket tartalmaz. A könyv olvastán eszembe jut Bokányi Péter, aki a költő verseinek olvastán „megkerülhetetlen fogalomnak” tartja a játékot. Ez a játék persze távolról sem könnyű dolog: nem „nyelvbűvészetéről” van szó, hanem a lényegközlés lehetetlenségéről, mely mintegy gúzsba köti az alkotót. Ugyanakkor a nyelv, illetve maga az irodalmi szöveg létrejötte után önálló életet él, a valóság lényegi tartalmainak önkéntelenül is hordozójává, kifejezőjévé válik. Prágai Tamás *Komolyhon tartomány illesztékei* című tanulmányában ugyancsak a költő „kötött formájú, játék gazdag, a megfigyelés pontosságát a nyelvi közlés áttételességével elegyítő” verseiről beszél.

Az idei Szauer-kötet, a *Kódolt krónika* rövid, 8–14 soros, nagy műgonddal megformált verseket tartalmaz. Bratka László briliánsköhöz hasonlítja e műremekeket, hiszen azok a költői szubjektumot körülvevő látványt megsokszorozva egy középpont felé irányítják. A modern költészet klasszikus formákhoz való visszahajlásának lehetünk tanúi a kötetben, melyre – kortárs irodalmat is olvasó, tanító bölcsészek, valljuk meg – a magyarhoni literatúrának igen-igen nagy szüksége volt már. Jómagam Áprily kései négysorosaival látom rokonnak Szauer Ágoston verseit, s ugyanígy kettejük költői világa között is dialogicitást érzek. A nagy elődhez hasonlóan Szauer is állóképeket rögzít – akárcsak a németalföldi miniatürfestészet –, s a *Történések* című vers így vall erről a látásmódról: „Egyszerre mennyi mozzanat van! / Mindent a képzelet se pótol.” A sok főnév és melléknév használata szembeötlő névszó-dominanciát eredményez. Az *Ima* című költemény – litániás ihletésű – konklúziója szerint a vég nélkül mondott, „szinte megható” szavak ritmusa a fontos, mely „kimondhatatlanul” tárja fel „az elvont, nyelv előtti szerkezetet”, tehát még ebben a verbalításra alapozott versben is a névszók határozzák meg az összképet. A *Szenika* című vers ugyancsak ezt a mozgás-állás kettősséget fejezi rendkívül tömören, frappánsan: „Minden terep koncentrikus, / folyton egy drámát indukál.” Szauer Ágoston művein látszik, hogy nem a kényszer szülte azokat; az író költészetszeretete süt verseiből: klasszicizáló elődei példájára nem elégszik meg félig gondolt költői képekkel, csiszolatlan mondatokkal, kifejezésekkel: a legjobbat akarja. A *Bejegyzés* című vers tanulsága szerint

„Oly sűrű minden mozzanat!”, s a nyelvi kifejezés terjedelmi minimumához közelítve költészetét megfogalmazza a talán legérvényesebb, legtalálóbba három sornyi hivatását: „És versen, szóból szótt szítán / a lényeg átsuhan simán, / s csak néhány testes jel marad.” A „testes jel”, a vers ugyan „csak” egyfajta „maradék”, mégis a lényeg, a közlendő valóság hordozója, s mint ilyen az örök művészet eszköze.

Ha igaza van Arisztotelésznek, s a művészet valóban mimézis, utánczás, akkor Szauer Ágoston az alkotó tevékenységet nagyon magas szinten űzi. Megérdemli a figyelmünket.

***

Aranyvillamoson Böszörményi Zoltán: Aranyvillamos. Harmadik szakasz. Kalligram, Pozsony, 2005.

Az 1951-ben Aradon született és Nyugaton élő Böszörményi Zoltán idei kötete immár a harmadik az Aranyvillamos-kötetek sorában. Bár a modern irodalomélet-központú irodalomtörténeti gondolkodás tagadni igyekszik a szerző és a mű közötti bármiféle kapcsolat létezését, költőnk esetében alighanem azért van valamiféle összefüggés az alkotó életrajzának mozgalmas-sága, „mobilitása” és a művek mozgalmassága között. Böszörményi Zoltán erdélyi származása ellenére kanadai állampolgár, mégis felváltva három helyen (Kanadában, Romániában és Monacóban) él. Orbán János Dénes szerint ennek köszönhetően maga a kötet is „egy ízig-vérig nemzetközi produkció”, bár én ezt az internacionalizmust a tematikára is igaznak érzem: a legkülönbözőbb helyszíneken (Torontó, Bora-Bora, Monaco stb.) íródott verseket kötött egy csokorba a költő. S talán az sem véletlen, hogy az ugyancsak világjáró kortárs költőóriástól, Faludy Györgytől idéz mottót kötete elején. Míg a sorozat első két kötete a pécsi Jelenkor gondozásában látott napvilágot, addig a „harmadik szakasz” Pozsonyban, a kitűnő szlovák grafikus, Albert Marenčin illusztrációival.

A Faludy által emlegetett „rúna jelek, titkos hieroglifek” sorát találjuk a kötetben, s igaznak látszik Legeza Ilona véleménye is, mely szerint „rövid versek, epigrammák, emblémák, versrejtvények, versaforizmak, enigmatikus töredékek, haiku-féleségek” adják a könyv anyagát. A rövid versek mindezek ellenére egyenként is lezárt, kerek egészet alkotnak, s noha a kötet fejezetekre van osztva, ezeket esetleg közös tematikájuk révén te-